

FOGALMA SINCS, MI BAJOM LEHET

Lassított a metró, a géphang bementa a következő megállót. Magamat néztem az ablakban, neonok, plakátok, reklámok, elmosódott arcok montázs, tükröződés és valóság keveredése. Mint amikor a játékgépen pörögnek a szimbólumok, csak itt emberi arcok, rosszul megvágott mondatok és félbehagyott gesztusok villannak el a szemem előtt. Két fiú, egy lány. A lány középen áll. Az egyik a lány vállára támaszkodik, a másik inceselkedve paszkolgatja a fejét a tenyerével. A lány nevet. Berobbannak a metróba, az egyik fiú felpattan a székek melletti, kocsikat elválasztó szegélyre, a másik leül, mellé a lány. A telefonomon olvastam valamit, talán egy interjút vagy egy cikket, nem tudom. Próbáltam nem odanézni, elfordulni illedelmesen, nem illik megbámulni másokat, tapintatlanság. Odapillantok, nem csinálhatok úgy, mintha nem történe semmi, vagy igen? Egyáltalán történik valami? Ha odanézek, lehet, hogy belekerülök valamibe, amiről jobb lenne tudomást sem venni, nem tudni, nem látni, nem lenni a részese. Az egyik srác a mobiltelefonjával ütögeti a lány fejét, egyre erősebben, a lány nevet. Nem emlékszem, miről beszélnek, a képek égnek belém inkább, pedig folyamatosan és hangosan folyik a szó, peregnék a mondatok, élesedik a nyelv, szikráznak a szemek, a metró kanyarodik, nyikorog, legszívesebben befognám a fülem, de félek, hogy félreértik, és betámadnak a srácok, hogy mi bajom van, mit nézek, mit nem szeretnék hallani. Így viszont nem értem a szavakat, csak hallom. Körbenézek, senki más nem nézi őket, mereven bámulnak maguk elé, vagy a telefonjukra. Ha bármi történe, ugyanígy ülnének, akkor is, ha kirabolnának megvernének, vagy mondjuk meg akarnának erőszakolni, mindegy. Tegyük úgy, mintha nem történt volna semmi, felejtjük el, ne is nézzünk oda, csak a testünk üljön ott, akkor nem lesz a miénk, semmi közünk hozzá, nem velünk történik, nem vonhatnak felelősségre. Nem láttam semmit, elfordultam, vagy nem is, éppen nem arra néztem, máson gondolkodtam, észre sem vettem, meg sem történt. Félttem, ha tovább nézem, a legrosszabb film pereg le a szemem előtt, amit valaha láttam. Lassított, nyikorgott, üvöltve nyüsztetett a metró, a lány felállt, mögé pattantak a srácok is, az egyik a kapaszkodórúdról csüngve két lábával körbefogta a

lány derekát, mint egy csimpánz, egy pillanatra azt hittem, elengedi a rudat, de há' listennek nem, így a lány nem esett arccal a padlóra, azért kicsit megingott. Az ajtónyílással egy időben a csimpánzt játszó fiú még hátulról jól megpaskolta a lány fenekét, szó szerint olyan gyors ütésekkel mért rá, mintha géppuskával lőtte volna szét a csaj fenekét, aztán mint egy puha, fehér, friss, még langyos és remegő kalácsot, jól megmarkolta a seggét, az egyik ujját bele is nyomta kissé a farpofák közé, legalábbis oda, ahol azt sejtette. Körülnéztem, hogy „Látjátok feleim szümtükkel, mik vogymuk”, mit hagyunk, hagyok. Semmi. Mobiltelefon-bámulás, arcizom se rezdül, pilla sem remeg, feszültség ha volt, otthonról hozott, ajtók záródnak. Olvashatom tovább a megkezdett cikket vagy interjút, már nem tudom, mi volt. Bámulom a telefon képernyőjét, megnyitom ezt, majd azt az appot, mégis csináljak már valamit, ha már eddig semmit, csak végignéztem és hallgattam, mint mindig mindenki, amikor valami olyasmi történik, amire nincs közös megállapodás. És tényleg nincs, mert amúgy mi is a baj ezzel, vagy mivel van a baj egyáltalán? A srácok jól érezték magukat, a csaj is csak mosolygott, ha neki ez rendben, nehogy már megmondjuk, hogy kinek mi a jó, foglalkozzon mindenki a saját dolgával. De akkor hol a határa annak, amit elnézhetünk? Ha láthatóan rosszul érzi magát a csaj, és ellenkezik? De mi van, ha nem tudja, hogy ellenkeznie kell, hogy ez megalázó, s ha ezt eltűri, mást is el kell majd, mert hogyan fogja elmagyarázni nekik, hogy ezt már nem lehet, amikor már verik, vagy amikor akarata ellenére megdugják. Ezt miért nem és azt miért igen?

Elindult a metró, újabb villogás, pörgetés, az állomáson állók arca összefolyik a miénkkel, nincs különbség, elmosódnak a határok. Lehajtott fejek, lábfejeket súroló tekintetek. Biztos, hogy más is látta, biztos, hogy mást is zavart, de egymás előtt is szégyelljük megrökönyödésünket, mert mit picso-gunk ezen, ha meg férfit zavar, az nyilván buzi. Paskolták már meg a fenekedet, kérdezném, bárkitől, mindenkitől, akár az utcán csak úgy találomra. Paskolta már meg a fenekedet, mondjuk egy férfi, ha nő vagy, vagy egy nő, ha férfi, de lehetett az apád is, vagy a barátod, tanárod, főnököd, kollégád, vagy csak úgy a villamoson valaki. Paskolták már? Mert az enyémet igen. S ha a tiedet még nem, akkor tudd, hogy leblokkolsz, lefagysz, jégcsap nő a gyomrodba, és amíg az el nem olvad, beszélni sem tudsz, nemhogy ellenkezni, a tested egy használhatatlan kődarab, merev és hideg, mint a márvány. Kívülről ebből szinte semmi nem látszik, talán fehérebb vagy, és összeszorítod a szád, de nem adsz ki hangot, nem ütsz vissza, nem szaladsz

el. A másik még viccel is talán, vagy viccnek tünteti föl, jópofáskodásnak, hiszen mindenki csinálja, ebből még baj nem volt. De tudod-e, hány tenyérynym van a nők fenekén? A férfiasabbja még véraláfutást is hagy, az az igazi. És ez még csak a kezdet, ez a kellemesebbik része, amiről a nők is csak mint csínytevésről beszélnek. Egy pillantás, egy félmondat, és már vissza is éltél a helyzettel, de mondom, nem is kellene hozzá szavak, elég, ha olyat csinálsz, amitől én akár csak egy pillanatra is rosszul érzem magam, vagy ha elbizonytalanítasz, félrenézel a mondatom közepén, otthagysz, miközben beszélek, nem nézel rám, csak a pasimra, azt mondd, nem emlékszel rám, vagy egyszerűen csak figyelmen kívül hagysz.

Ülök egy padon, csak úgy, nem írok, nem olvasok, nem iszom, nem eszem semmit, még cigaretta sem lóg a számból, luxus, tudom, de szó szerint nem csinálok semmit. Kezdődő tavasz, épphogy nem fázom, de az első adandó alkalommal muszáj padon ülni, napsütésben szemlélődni, félig-meddig elálmosodni, megbékülni és nem gondolni semmire. Talán csak arra a közhelyes gondolatra jutni, hogy mennyire tökéletes a természet, amíg bele nem sétál egy ember. Amikor balra nézek, a kék futópályán lépdelő párosan megakad a szemem. Egy nő és egy kisfiú. A nő erősen fogja a kezét, húzza maga után a gyereket, mintha pórázon vezetne egy rakoncátlan kutyát, aki túl sokáig szorgolatta a szomszéd néni szukáját. A gyerek vontatja magát, botorkál a cipője orrára meredve. Válla beejtve, szösze fejére mintha páncélsisakot erősítettek volna, a nyaka láthatóan alig bírja cipelni a súlyt, de engedelmesen halad a nő mellett, mit tehetne más. Még nem hallom, csak látom a be nem álló száját, a pattanásig feszült, kegyetlen arcot, a főntről lefelé áradó szidalmakat, a fröcsögést, a megteszem, mert megtehetem öntudatlan büszkeségét, még nem hallom, csak látom a hang keménységét, ahogy megreteg és meghajlik körülöttük a tér, ahogy egy pillanatra besötétedik, túl nagy lesz a csend, a madarak is elfelejtenek csipogni, még nem hallom, csak látom a szégyen jeleit a kisfiú arcán, tartásán, látom, ahogy a hajszálereken végigfut a mérgezett vér, átjárja a testét, ahogy az élet a szívébe pumpálja azt az érzést, amitől sohasem fog tudni szabadulni. Aztán ahogy egyre közelebb érnek, a némajelenetet kihangosítja a közelség, és már hallom is, nem csak látom. „Már megint bepisiltél? Mi vagy te, kisbaba? Nálad kisebb gyerekek sem pisilnek már be! Szégyelld magad! Hogy nem tudod visszatartani? Te szerencsétlen idióta! Te idióta!” Visszaolvasom, de sehogy sem tud olyan szörnyű lenni, mint akkor, ott, a padon. Inkább érzem, mint értettem, mintha én lettem volna az, akinek a fejére hányják ke-

serűségüket a felnőttek. Ő biztosan nem érti az egészséget, csak egyre nagyobb lesz a téglá a mellkasában.

Nincs mit mondani, nem is tudsz, csak hallgatod a jeges mondatokat, és drukkolsz, hogy össze ne ess, hogy el ne sírd magad, hogy kibírd hazáig pisilés nélkül, hátha abbahagyja, vagy megfélelkezik rólad, hátha nem üt meg, és nem mondja el minden rokonodnak és ismerősödnek, akivel találkozik, hogy bepisiltél. Hallgatsz, mert tudod, hogy ezt mindenki hallja, lehet, hogy az osztálytársaid is, akik majd csúfolni fognak. Ezután mindig az leszel, aki bepisilt, mégis inkább hallgatsz, és fel sem nézel, mert nem akarod látni, hogy ki hallja és ki látja, nem akarod mindenki szemében szégyellni magad, hogy a végtelenségig sokszorozódjon a szégyened. Én meg csak ültem ott, mert a közmegegyezés az, hogy nem a te gyereked, nem a te bajod, ebbe nem lehet beleszólni, nem, nem és nem. És ha azt mondom, hogyha nem teszek valamit, engem is ugyanúgy megfosztanak a méltóságomtól, attól a bizonyos emberitől, amihez állítólag mindenkinek joga van, a gyerekeknek is, ha azt mondom, hogy attól, hogy hallom és látom, én is a részese leszek, hogy engem is megszégyenítettek, hogy bárki, aki ilyet lát vagy hall, részévé válik a történetnek, mert ő is ember, és nem tudja magát kivonni semmi alól, ami emberi, akkor nem kéne mégis tenni vagy mondani valamit, hogy a szégyen hullámai ne szorítsák össze a torkunkat annyira, hogy többé megszólalni se tudjunk?

Kislány vagyok, még élt a dédi. A konyhaasztalnál ülök egy fehér hokedlin, a lábam nem éri a földet, mellettem jobbra a sparhelt, balra a diós kifli és gyümölcs. Előttem papírlap, radír és színes ceruzák, de én sima grafitfittal próbálok egy házikót rajzolni. Szeretek rajzolni, először lerajzolom, amit szeretnék, aztán kiszínezem. Dédi botja kopog a konyhakövön, felém közelít, aztán lassan lecövekel a hátam mögött. Megáll a kezemben a ceruza, közben hallom, hogy anyáék veszekednek a mamával, ami azt jelenti, senki sem figyel, mi történik velem. Dédi rám szól, hogy mi lesz, nem rajzolok? Kényszeredetten folytatom, mire ő hirtelen kikapja a kezemből a ceruzát ideges kis sóhajok kíséretében – nem is értem, honnan ez a precíz mozdulat és lendületes erő ebben a botos vénasszonyban –, és felháborodva belejavít a rajzomba, hogy házat nem úgy kell rajzolni, hanem így, és rajzol egy szabályos négyzetet az én hullámvonalaim helyett. Aztán kiradírozza a háztetőt és a kéményt, és rajzol egy még szabályosabb háromszöget cserepekkel, kéményt peremmel. Aztán visszaadja a ceruzát, és azt mondja, hogy na így, most rajzoljak kerítést és egy kiskutyát a kertbe. Nem rajzolok, nincs ked-

vem, különben sem tudok kiskutyát rajzolni. Megfogja a ceruzás kezem, rá-szorítja az övét az enyémre, és megtanítja, hogyan kell rendezett, szép kerítést és kutyát rajzolni. Anyáékat hiába várom, nem jönnek segíteni, én meg mindjárt elsírom magam. Egyáltalán nem akarok rajzolni már, soha többet nem akarok rajzolni, inkább azokat a kopott súlyokat akarom rakosgatni a mérlegre, amilyen csak mamánál van, különben is az dédi tatáé, ő sohasem nyúlkál, amikor csinálok valamit. Sírok, sőt, bőgök, anya odaszalad, de dédi mamának fogalma sincs, mi bajom lehet.